

Európa sa zmieta vo vysokej nezamestnanosti, minimálnom raste a v dlhoch.

Komisia plánuje 315 miliárd eur na investície, reálne má však iba 13 miliárd.

Úradník dokáže od stola v Bruseli rozhodnúť, ktorý projekt je dobrý a ktorý nie.

Bude sa rozhodovať o peniazoch pre úspešné projekty. To neznie dobre.

Európa sa už roky zmieta vo vysokej nezamestnanosti, minimálnom raste a verejnom dlhu bobtnajúcom ako cesto na vianočku. Bude to tak, kým sa neuskutočnia hĺbkové reformy. Reformy pyramídového sociálneho systému, pracovného trhu tuhého ako podrážka, preregulovaného podnikateľského prostredia, kde podnikateľ strávi viac času zháňaním certifikovaného splachovača ako podnikaním a najmä gigantického európskeho finančného systému. Ale pred tým treba vyskúšať všetko iné – jednoduchšie.

Bratia spoza Moravy majú povest' o blanických rytieroch, ktorí sa prebudia v časoch najhorších, aby porazili nepriateľa. Podobne má Európa povest' o prorastových investíciách. Na čele nie so svätým Václavom, ale Prezidentom Komisie Junckerom zázračne povstanú v otrasenej ekonomike a prinesú nový blahobyt.

Tak by sa v skratke dal pomenovať čerstvo ukutý plán Komisie. Konkrétnejšie vyzerá asi takto: Máme 315 miliárd na investície. Moment, vlastne nie, máme iba 60 miliárd. No ani to nie, máme ich 21, pardon, 13 miliárd. **Tak ešte raz:** Zlepí sa 5 miliárd z Európskej investičnej banky (EIB) a 8 miliárd z rezervy EÚ. To sa doplní ďalšími 8 miliardami, asi priamo z členských štátov. Vznikne 21 miliardový „seed“ investičný balík (tých 16 miliárd z EU by mali byť len garancie). EIB na trhu získa ďalšie zdroje a doplní balík na 60 miliárd eur. S ním vyrazí na trh podporovať rôzne investičné projekty. Komisia očakáva, že k týmto zdrojom sa pripoja súkromní investori a vyženú hodnotu investícií na spomínaných 315 miliárd eur behom troch rokov. Niektorým sa to zdá málo. Francúzsky minister hospodárstva Emmanuel Macron je sklamaný a žiada, aby EÚ investovala reálnu hotovosť aspoň 60-80 miliárd eur.

Pomerne zložitý systém pák, „našťastie“ výber projektov, ktoré získajú podporu, bude jednoduchý. Členské štáty dodajú zoznam možných projektov a skupina expertov z nich vyberie tie, ktoré budú ziskové. A tie sa podporia.

Áno, čítate správne, je to také jednoduché. Ako Cézar v Koloseu, expert ukáže palcom hore, alebo dole a podnikateľovi sa buď spustí sprcha cinkavých peniažkov, alebo jeho projekt poletí do koša. Na rozdiel od Cézara, expert to bude mať podopreté mnohými stránkami „hodnotiacich kritérií“, ratingov a scenárov.

Ďalší smutný príklad, ako sú tvorcovia politik na hony vzdialení ekonomickej realite v Európe. Predstava, že nejaký úradník dokáže od stola v Bruseli rozhodnúť, ktorý podnikateľský projekt kdekoľvek v Európe je dobrý a ktorý nie a ešte tam (často od tých skutočne dobrých) presunúť gigantické zdroje, je až bolestivá. Alebo sme skôr my vzdialení politickej realite? Toto totiž nie je výhradne „bruselský“ prístup, podobné chůtky má takmer každý vládnucci politik.

Realite je čoraz vzdialenejší aj svet štátnych dlhopisov. Úrok na španielskom 10-ročnom dlhopise po prvý krát v histórii spadol pod 2%. V krajine s 24 % nezamestnanosťou, dlhom na úrovni 100 % HDP a deficitom takmer 6% HDP. Španielsko bude musieť

ECB pri zachraňovaní krajín hrala podstatne významnejšiu úlohu, ako sa tvárila.

v roku 2015 predať dlh v hodnote 242 miliárd, aby sa udržalo v chode. A dopredu sa derie živelná politická strana, vyhlasujúca, že sa na dlh vykašle.

Popri týchto titulkových správach eurokrízových gurmánov určite zaujala aj situácia okolo postupne odtajňovaných listov ECB z roku 2010. Najskôr spôsobil rozruch list z novembra 2010 určený írskemu ministrovi financií. ECB v ňom dala jasné ultimátum – buď Írsko požiada o pomoc, alebo prestane poskytovať likviditu írskym bankám. Potvrdilo sa tým, že ECB pri zachraňovaní krajín hrala podstatne významnejšiu úlohu, ako sa tvárila, keď aktívne vstupovala aj do ich fiškálneho rozhodovania.

Teraz sa začínajú zjavovať e-maily smerované na Cyprus. ECB v nich presviedčala vedenie cyperskej centrálnej banky, aby použilo alternatívne opatrenia a udržala nesolventnú Cyprus Popular Bank v chode. Pôvodne chcela CPB použiť dostupné štátne dlhopisy na zaistenie zdrojov. Podľa ECB mala cyperská CB miesto toho zjemniť pravidlá na kolaterál poskytovaný CPB a dodať jej tak dodatočnú likviditu.

Pýtate sa, dodávať likviditu nesolventnej banke? A nemala by ECB fungovať ako strážnik eurozóny pred takýmto konaním národných centrálnych bánk, miesto aby to podporovala? Isteže, ECB porušila svoje kľúčové poslanie. Ale na jar 2012 zbankrotovalo Grécko a pár mesiacov na to (a vďaka tomu) hrozil bankrot ďalšieho členského štátu a kto vie čo všetko ďalšie. Pravidlá išli bokom, ako mnoho krát pred tým a mnoho krát potom v EÚ.

Ako už dnes vieme, bankrot prišiel o rok neskôr. Za ten rok na infúziách do mŕtvej banky natiaklo 10 miliárd krátkodobých úverov a stratil sa kopec času. Vonkajšie kapitálové kontroly (obmedzenie finančných transferov von z krajiny) trvajú dodnes.

Komisia má publikovať vyhodnotenie národných rozpočtov pre rok 2015.

Najbližšia zaujímavá informácia príde posledný novembrový piatok. Komisia má s oneskorením publikovať vyhodnotenie národných rozpočtov pre rok 2015. Už dnes sa vie, že rozpočty Francúzska a Talianska porušujú čo sa dá. Otázka je, ako sa s tým Komisia vysporiada. Krajínám by podľa dohodnutých pravidiel mala za ich rozhadzovačnosť hroziť pokuta až v rádoch miliárd eur. Na takýto krok však sa v EÚ nenašlo odvahy ani proti menším rybám, nie druhej a tretej najväčšej ekonomike eurozóny. V kuloároch sa vedú reči, že krajiny dostanú čas do jari prísť s nejakými drobnými škrtmi (Francúzsko s 1 200 miliardovými verejnými výdavkami by malo škrtnúť 4 miliardy) a ak to nespraví, potom sa zase rozhodne, čo sa s nimi spraví.

Zvyšok týždňa bez škrtania želá

Martin Vlachynský
27.11.2014